

İSTANBUL SÖZLEŞMESİ KORUNMALI VE ETKİLİ BİR ŞEKİLDE HAYATA GEÇİRİLMELİ

Son günlerde yazılı basın ve sosyal medyada kadına karşı şiddeti kapsamlı olarak ele alan ilk uluslararası sözleşme olan İstanbul Sözleşmesi'nin kaldırılmasına yönelik yürütülen kampanya, sözleşmeye dair önyargıların bulunduğunu ve sözleşmenin öngördüğü kurumların etkili bir şekilde hayata geçirilmemesinin sözleşmeye fatura edildiğini göstermiştir. Kadın haklarına yeni bir boyut getiren bu metne dair oluşturulmak istenen olumsuz algıya karşı İstanbul Sözleşmesi'ni savunmak çok kıymetli ve elzemdir. Bu bağlamda sözleşmenin iptalini talep edenlerin argümanlarına bir cevap vermek ve bu olumsuz algıyı yok etmek gereklidir.

1) Sözleşme Aile Kurumunu Zedeliyor, Boşanmaları Artırıyor Tezi

Sözleşmedeki “ev içi şiddet” tanımında yer alan “eşler veya birlikte yaşayan bireyler arasında meydana gelen” ifadesine dayanılarak evlilik dışı ilişkilerin ve farklı cinsel yönelime sahip çiftlerin de sözleşme kapsamına girdiği, bu nedenle aile kurumuna zarar verdiği iddia edilmektedir. Öncelikle ifade etmek gerekir ki bireylerin tercihlerine dönük bu ayrımcı söylem öncelikle kendi içinde çelişmektedir. Erkeklerin evden uzaklaştırılması tedbirine işaret ederek sözleşmenin aile içi yaşama müdahale ettiğini savunan bu görüş, birlikte yaşayan insanların evli olup olmadığını sorgulamakta ve bu şekilde bireylerin evlerinin içine müdahale etmektedir. Ayrıca

eklemek gerekir ki sözleşme, evli kadının gördüğü şiddeti değil, (olması gerektiği gibi) kadının gördüğü şiddeti önlemeyi amaçlamaktadır.

Türkiye’de son yıllarda evlilik oranlarının azalmasını ve boşanma oranlarının artmasını İstanbul Sözleşmesi’nin bir etkisi olarak yorumlamak da hatalı olacaktır, çünkü evlilik ve boşanma hukuki bir durumdan daha çok sosyolojik nedenleri olan bir konudur. Ayrıca yöneltilen eleştiriler incelendiğinde bilimsel bir analize dayanmadığı da görülecektir.

KOCA OLDURDU AİLE ALMADI
Kansını 50 yerinden bacaklayarak öldürdü

6284 ÇIKTI KADIN CİNAYETLERİ PATLADI

2012'den bu yana yürürlükte olan 6284 sayılı kanunun kadına şiddeti artırdığı tesellisi. Emniyet birimleri tarafından 2011 yılında 121 kadın cinayeti vakası rapor edilirken, 6284 sayılı yasanın çıkarıldığı 2012 yılında bu sayının 210'a, 2013'te 237'ye, 2014'te 294'e, 2015'te 303'e, 2016'da 328'e trmandığı belirlendi.

Kadın ve yasadışı gidişini önlemek amacıyla, Türkiye'nin 2011 yılında 121 kadın cinayeti vakası rapor edilirken, 6284 sayılı yasanın çıkarıldığı 2012 yılında bu sayının 210'a, 2013'te 237'ye, 2014'te 294'e, 2015'te 303'e, 2016'da 328'e trmandığı belirlendi.

Kadın ve yasadışı gidişini önlemek amacıyla, Türkiye'nin 2011 yılında 121 kadın cinayeti vakası rapor edilirken, 6284 sayılı yasanın çıkarıldığı 2012 yılında bu sayının 210'a, 2013'te 237'ye, 2014'te 294'e, 2015'te 303'e, 2016'da 328'e trmandığı belirlendi.

Kamu Başdenetçisi Şeref Malkoç: İSTANBUL SÖZLEŞMESİ CİNAYETLERİ ARTTIRDI

Yetimler Vakfı'nın kirtasiye yardım paketi hazır

İstanbul'da ulaşım 'zam'landı!

1 milyon kişiyle 11 milyon

TOPLUM CİNNET HALİNE DÖNÜŞMÜŞ

İstanbul Sözleşmesi ve 6284 sayılı Aileyi Koruma Kanunu'nun eleştiren Kamu Başdenetçisi Şeref Malkoç, "İstanbul Sözleşmesi yapıldı ama cinayetler azalmadı, arttı," dedi. İstatistikler de Şeref Malkoç'un sözlerini doğruluyor.

İSTANBUL SÖZLEŞMESİNİN ZARARLARI 6284 KADINI KORUYAMADI

Yıl	Kadın Cinayetleri
2012	121
2013	210
2014	237
2015	294
2016	303
2017	328
2018	447

2) Sözleşmenin Kabulünden Sonra Kadın Cinayetleri Arttı Tezi

Sözleşmenin kabulünden sonra -kısmen de olsa- hayata geçen önleyici mekanizmalar, teknolojinin/haberleşmenin gelişmesi ve sosyal bir baskı unsuruna dönüşmesi sayesinde 'halının altına süpürülen' şiddet vakıaları daha görünür hale gelmiştir. Ayrıca kadın cinayetlerinin artmasının nedenleri incelenirken sosyolojik dinamiklerin iyi irdelenmesi gerektiği gibi, önleyici mekanizmaların tam olarak hayata geçmemesi, olanların da etkili işlememesi gibi hususların da sorgulanması gerekir. Çünkü hayata geçen etkili uygulamalarla bu sorunun önüne geçilebileceğini gösteren iyi örnekler mevcuttur: İspanya. 2000'li yılların başında kadın cinayetleri sayısında Avrupa'da başı çeken İspanya bu tedbirleri hayata geçirerek kadın cinayetlerini 10 yılda yarı yarıya azaltmıştır. "Evden uzaklaştırılan erkekler daha da

hiddetlenip cinayet işliyorlar” gibi bir argümanla, kadın cinayetlerine ‘makul(!)’ gerekçeler üretilemez. Diğer bir yandan bu suça teşvikten başka bir şey değildir.

3) Sözleşme Eşcinselliği Kabul Ediyor ve Teşvik Ediyor Tezi

Sözleşmenin tehdit unsuru olarak görülmesindeki en önemli sebeplerden birisi, cinsel yönelimlerin ‘meşru’ hale gelmesi olarak ifade edilebilir. Sözleşmenin amaçları arasında cinsel yönelim sebebiyle uğranılan ayrımcılık ve şiddetin önlenmesinin de yer alması duyulan en önemli rahatsızlıkların başında geliyor. Sözleşmede toplumsal cinsiyet kavramının tanımlanması ve ev içi şiddet açıklanırken partnerlerin erkek-kadın şeklinde sınırlı olarak (Numerus clausus) sayılmamasının, LGBTİ+ bireyleri ‘tanıma’ olarak algılanmakta ve toplumsal değerlere dönük adeta bir dinamit olarak değerlendirilmektedir. Konudan sapmamak adına kısa bir değerlendirmede bulunmak yararlı olacaktır:

- LGBTİ+ bireyler ya da farklı cinsel yönelimler yok sayılma ile ortadan kaldırılamaz (kaldırılmamalıdır da). Cinsel yönelimler de heterojen toplumlarda var olan ve olacak unsurlardır. Zeki Müren, Bülent Ersoy, Huysuz Virjin gibi isimler toplumumuzca yok sayılmadığı gibi büyük sempati de kazanmışlardır. LGBTİ+ olmak tehdit olarak algılanmamalıdır.

- Sözleşme ile amaçlanan hususlardan biri LGBTİ+'ların uğrayacağı ayrımcılık ve şiddetin önlenmesidir. Kimlikleri dolayısıyla içinde buldukları dezavantajlı konum dolayısıyla ayrımcılık ve şiddete uğrama riskleri çok yüksektir. Sözleşmenin kapsamında olmaları eşitlik ilkesinin bir gereğidir. Zira devletler bireylerin kimlikleri nedeniyle mevcut olan dezavantajlı durumları bertaraf etmeye çalışmalıdır.

(KIZINA BAĞIRDI, EVİNE GİREMİYOR)

“İSTANBUL SÖZLEŞMESİ” ÜRÜNÜ

Avrupa Birliği uyum yasaları çerçevesinde uzun zamandır aile yapımızda ifsat çalışması yürütülüyor. Özellikle **11 Mayıs 2011 tarihinde imzalanan İstanbul Sözleşmesi**'yle aile bağları bir bir parçalanırken **günden güne etkisini artıran sözleşmeyle babalar da çocuklarından uzaklaştırılıyor**. Son olarak kızına bağirdiği için İstanbul Sözleşmesi kapsamında çocukları elinden alınan **Fahri Olgun** hakkında **3 ay süreli, 3 ay da tamamen uzaklaştırma kararı** alındı.

YENİ 6284 NOLU YASA MAĞDURİYETİ

İSTANBUL Sözleşmesi kapsamında 6284 no'lu yasa ile mağduriyetini dile getiren **Fahri Olgun**, "Eşim ile 8 yıldır boşanma aşamasındayım. Çocuklarımız velayeti bendeydim. Boşanma süreci içerisinde dubleks bir evim vardı. Onun bir katında eşim, bir katında ben ikamet ediyordum. Bu süre içerisinde çocuklarım bende kaldığı için, onların tüm eğitim ve masraflarını ben karşılıyordum. Geçtiğimiz yaz, en büyük kızımı sosyal medya kullarımı üzerine tartışma yaşadık. Bir gece kızının telefonunda sosyal medyaya üzerindeki erkek arkadaş editörünü fark ettim. Daha sonra bu durumu 2 kez döşüydüm. Kızının kız arkadaşta erkek arkadaşla ile edebe suçmayan konuşmalarını gördüm" dedi.

"POLİSLER BENİ GÖZALTINA ALDI"

F. OLGUN şöyle devam etti: "O süre içerisinde bir gün akşam eve geldim ve kızımı bırak. Kızından dolayı bir tartışma başladı ve ben kızın telefonuna el koydum. Bu sırada sıra arkadaş ve yoldaşlar geldi. O sırada kızın telefonuna el koydum ve annesini aradım. O sırada oğlum eşim olmaları durumunda kızını destek uygulamaları (KADRES) sistemine eve polis çağırıldı. Beni de tartışma sonrasında kızın odasını kapandı. O sırada polisler yanı sıra odaları rızamla ele geçirdi. Bulduğum delilleri topladım. O anda polisler evime geldi ve beni gözaltına aldı.

4) Sözleşme Kadını Üstün Bir Konuma Alarak Ayrımcılık Yapıyor Tezi

Öncelikle belirtmek gerekir ki sözleşmenin hiçbir yerinde bu çıkarıma varılabilecek bir hüküm bulunmamaktadır. Aksine sözleşmenin amaçları arasında kadın erkek arası eşitliği sağlamak açıkça ifade edilmiştir. Bu argümanı ortaya koyanların da herhangi bir maddeye atıf yapamadıkları, sözleşmenin kabulünden sonra şiddet vakalarında mahkemelerin 'kadının beyanı esastır' içtihadıyla hareket etmelerinin müsebbibi olarak sözleşmeyi görmekte ve hedef almaktadırlar. 'Kadın üstün varlık ilan ediliyor, erkekler mağdur ediliyor' düşüncesinin hatalarını şu şekilde açıklamak mümkün olacaktır:

- Dezavantajlı olan kadının yaşadığı şiddet olayını delille ortaya koyabilmesi güç olabilmektedir. Bu durumda toplum vicdanını yaralayan kararlar ortaya çıkabildiği gibi, aynı kişilerin cezasızlıktan da cesaret

bularak aynı suçları (şiddet, cinsel saldırı gibi) defalarca işlediği de malumdur.

- ‘Kadının beyanı esastır’ görüşü yargı kararlarıyla oluşmuş bir içtihatır. Belirtmek gerekir ki bu içtihat çok acı tecrübelerle oluşmuştur. Bu içtihadın yanlış olduğunu savunmakla, sözleşmenin kaldırılmasını talep etmek çok farklı noktalardır. Ayrıca kaçına karşı şiddetle mücadele mekanizmalarının hayata geçmemesi, suçla mücadelenin etkin bir şekilde yürütülmemesi de bu içtihadın oluşmasına sebebiyet vermiştir. Bu noktada argümanı savunanların temel amaçlı kadına şiddetin önlenmesi mi yoksa sözleşmenin kaldırılması mı olduğu da sorgulanmalıdır.
- Oluşan bu algıyla (kasının beyanı esastır algısı) asılsız ihbarlar yapılarak kişilerin haksız tedbirlere maruz bırakıldığı (evden uzaklaştırma gibi) ya da kişilerin lekelenmeme hakkının ihlal edildiği de görülmektedir. Burada tartışılması gereken hususlar şunlardır: Yapılan şikayetlerin asılsız çıkma sayısı, gerçekten vuku bulanlardan daha mı çoktur? İkincisi de burada yarışan menfaatlerin konumudur. Yaşam hakkı, ruh/beden bütünlüğü ile lekelenmeme hakkı arasında tercih şüphesiz en temel hak olandan yana olacaktır. Ancak kadının beyanı esas alınırken erkeklerin uğrayacağı iftira/tehdit gibi risklere karşı çeşitli güvence mekanizmaları oluşturmanın da (açık bir şekilde asılsız olduğu anlaşılan ihbarların caydırıcı ceza-tazminata bağlanması) yararlı olacağını eklemekte de yarar vardır.

5) Sözleşmeyi Kabul Eden Ülkeler Yürürlüğe Koymadı ve Tepki Topladı Tezi

Belirtmek gerekir ki 2011’de imzaya açılan İstanbul Sözleşmesi, 45 imzacı ülkenin 34’ü tarafından onaylandı; 11 ülke (Ermenistan, Bulgaristan, Çek Cumhuriyeti, Macaristan, Letonya, Lihtenştayn, Litvanya, Moldova, Slovakya, Ukrayna, İngiltere) ise sözleşmeyi imzaladı, ancak onaylamadı. Kasım 2019’da Avrupa Parlamentosu’nda sözleşmenin imzacı diğer ülkelerde de yürürlüğe konulması için çağrı kararı aldı. Bu nedenle sözleşmenin imzacı ülkelerin çoğunluğu tarafından

uygulanmadığı iddiası doğru değil. Onaylamayan ülkeler incelendiğinde, bu ülkelerde kadına karşı şiddetin -birkaçı hariç- OECD ortalamasının üzerinde olduğu görülecektir. Ayrıca yukarıda da bahsettiğimiz gibi, kadına karşı şiddetle Sözleşmenin öngördüğü yöntemleri kullanarak mücadele eden İspanya, son on yılda kadına karşı şiddeti yaklaşık yarı yarıya azaltmıştır.

Ne Yapılmalı?

Adalet Sistemini İzleme Derneği olarak yukarıda bahsedilen sorun ve aksaklıkların giderilerek kadına karşı her türlü şiddetin önlenmesi için devletin;

- Medyada kadına yönelik şiddeti önlemeye ve kadın onuruna saygıyı arttırmaya yönelik politikaların oluşturulmasının teşvik edilmesi,
- Kadına şiddetin önlenmesine ilişkin kilit rol oynayan mekanizmalarda yer alanların (karakol, mahkeme gibi) kadın hakları ve kadın erkek eşitliğine ilişkin uluslararası yasa ve standartları anlama ve uygulama kapasitesinin geliştirilmesine yönelik çabaların artırılması,
- Görevlerini yerine getirmeyen, herhangi bir şiddet eylemine karışan, şiddeti tolere eden veya önemsiz gösteren veya mağdurları suçlayan devlet aktörlerinin hesap vermesinin sağlanması,
- Kadına karşı şiddetin önlenmesine yönelik mekanizmalarda usuli şartların (tebligat sorunları, uzatma kararlarının şekli şartları gibi) hızlı ve esnek bir şekilde yerine getirilmesi,
- Tecavüz kriz merkezlerinin kurulması, cinsel taciz ve saldırı suçlarına ilişkin etkili soruşturma yürütülmesi,
- Ülke çapında kadına karşı şiddeti önleme amaçlı (7/24) hızlı ve etkili hizmet verecek ücretsiz telefon yardım hattı kurulması, sığınma evlerinin gizliliğinin etkili bir şekilde sağlanması ve sayısının artırılması,

- Tüm kadın gruplarını temsil eden kadın örgütlerinin gelişmesine imkan sağlayan kolaylaştırıcı ve yardımcı bir ortam sağlanması ve politika oluşturma süreçlerine etkin bir şekilde dahil edilmesi,
- Okullardaki ve tüm eğitim programlarındaki eğitim materyallerinde kadın ve erkek rollerine ilişkin kalıp yargı içeren anlatımların yer almamasını sağlama konusunda eğitimde toplumsal cinsiyete duyarlı yaklaşımı teşvik etmek yönünde çaba gösterilmesi ve öğretmenlerin toplumsal cinsiyet konusunda hizmet içi eğitime tabi tutulması,

hususlarında derhal harekete geçmesi gerekli olduğu kanaatindeyiz.

[adaletizleme](https://www.facebook.com/adaletizleme)

[adaletizleme](https://www.instagram.com/adaletizleme)

[adaletizleme](https://twitter.com/adaletizleme)

[adaletizleme](https://www.linkedin.com/company/adaletizleme)

www.adaletizleme.org